

Beleidsplan sociale veiligheid

schooljaar 2023- 2027

Inhoudsopgave

Visie, doelen en uitgangspunten	3
Inleiding	3
De Vreedzame School als preventiekader	4
Uitdragen van een positieve sociale en morele norm	4
De klas en school: een gemeenschap	4
Investeren in de relatie met de leerlingen	4
Leerlingen worden medeverantwoordelijk	4
Een grondwet: basisregels in de school	5
Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken	5
Aanleren en handhaven van gedragsregels	5
Bij het overtreden van de regels	5
Toezicht bij ons op school	6
Anti Pestcoördinator	6
Schorsing en verwijdering	6
Leerling Tevredenheidsmeting Vensters PO	6
Bijlage 1: Piramide van gedag	8
Bijlage 2: Grondwet van Kindcentrum WIJ	12
Bijlage 3: Afspraken met leerlingen	13
Bijlage 4: Pestprotocol	14

Visie, doelen en uitgangspunten

Inleiding

De wet 'Sociale veiligheid op school' verankert de taak van het bestuur om pesten tegen te gaan en de sociale veiligheid op school te waarborgen in de verschillende onderwijswetten. Scholen hebben dan de volgende verplichtingen:

1. Expliciete verantwoordelijkheid voor het voeren van sociaal veiligheidsbeleid. Geef invulling en uitvoering aan beleid, inclusief de methodes en programma's die daarbij zullen worden gebruikt. Maak dat beleid zichtbaar.
2. Verplichte monitoring van de veiligheidsbeleving van leerlingen.
3. Beleggen van de volgende taken bij een persoon: een vast aanspreekpunt voor leerlingen en ouders en coördinatie van het anti-pestbeleid.

Deze maatregelen hebben als doel om scholen te laten inspannen voor een sociale veilige school. Hierbij wordt de nadruk gelegd op het voorkomen van pesten en tijdig ingrijpen bij pestsituaties. Ook worden scholen verplicht om verantwoording af te leggen over de resultaten van hun inspanningen.

Het doel van dit plan is dat het 'leeft' in de school en biedt alle betrokkenen sturing en ondersteuning bij het creëren en vergroten van de sociale veiligheid in de school.

Wat is sociale veiligheid?

Leerlingen doen op school niet alleen vakkennis en vaardigheden op, het is ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten, kennis maken met de samenleving, met normen, waarden en omgangsvormen. Daar hoort bij dat zij leren, oefenen en soms ook grenzen overschrijden. Didactiek en pedagogiek begeleiden dit leer- en ontwikkelingsproces. In een veilig schoolklimaat zijn er grenzen en regels, wordt adequaat opgetreden tegen grensoverschrijdend gedrag en worden leerlingen aangemoedigd om positief gedrag te laten zien.

Leerlingen zijn pas in staat om te leren en zichzelf te ontwikkelen als ze zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. Daarvoor is het nodig dat ze zich kwetsbaar kunnen opstellen, dat ze zich gezien en geaccepteerd voelen en dat ze het gevoel hebben erbij te horen. Ook voor medewerkers geldt dat zij hun werk pas goed kunnen doen als ze zich veilig voelen, zich kwetsbaar op kunnen stellen en zich gezien en gehoord voelen. Ook zij moeten fouten kunnen maken en aangesproken worden op verantwoordelijkheden.

Voorwaarden:

1. Een schoolbrede aanpak op individueel, klassikaal en schoolniveau via de aanpak van De Vreedzame School. Ouders worden hierbij betrokken. Dit bestaat uit interventies passend bij de visie en context van de school.
2. WIJ zijn duidelijk over onze normen, waarden en gedragsafspraken. Dit is terug te vinden in de preventieve maatregelen (hoe worden incidenten voorkomen?). Waar nodig kijken we ook naar de curatieve maatregelen (hoe wordt opgetreden bij incidenten?). [Zie bijlage 1: 'de piramide van gedrag'](#).
3. Een heldere taakverdeling. Het is belangrijk dat er voor leerlingen, ouders en personeel een duidelijk aanspreekpunt is waar zij met (hulp)vragen op dit gebied terecht kunnen.
4. Pedagogisch vakmanschap. Leraren spelen een belangrijke rol bij het creëren van een sociaal veilig klimaat. Zij kunnen grensoverschrijdend gedrag tijdig signaleren en adequaat ingrijpen. Ook dragen zij normen en waarden uit en laten zij voorbeeldgedrag zien.
5. Monitoring van de sociale veiligheid in de kwaliteitszorgcyclus. De resultaten hiervan kunnen eventueel zichtbaar gemaakt worden via Vensters PO.

De Vreedzame School als preventiekader

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School. De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun eigen verantwoordelijkheid, de verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Wij besteden aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen dat kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Zodat het volwassenen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze school dient ook een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'Wat wordt er hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- de omgangsafspraken en met het logo van De Vreedzame School zichtbaar in de school op te hangen;
- directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- aanwezigheid van het gehele team op het plein of bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren;

De klas en school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de gemeenschap die wij met elkaar zijn. Hiermee hebben we het over alle leerlingen, al het personeel in de school en natuurlijk alle ouders. Wij vinden het belangrijk dat kinderen ervaren dat hun aanwezigheid er toe doet, dat ze ervaren dat we ze zien en horen. Het is ook van belang dat zij het gevoel hebben een gemeenschap of groep te zijn. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen, of als klas presentaties voor andere klassen te verzorgen. In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen. Dit doen we met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School.

Om ervoor te zorgen dat ook nieuwe collega's onderdeel worden van deze gemeenschap, stellen zij zich altijd voor. Zoveel mogelijk persoonlijk, maar in ieder geval via de WIJzer.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun medeleerlingen en de eigen leerkracht en onderwijsassistent. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar met iedere leerling een kindgesprek voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd. De methodiek Schatgravers wordt voor individuele gesprekken gebruikt maar ook om met kleinere groepjes een gesprek te hebben of de groep.

Leerlingen worden medeverantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een

verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet alleen een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen. Zo werken we in unit 4 met leerlingmediatoren en werken we met een leerlingenraad waarin leerlingen mee mogen beslissen over klasoverstijgende zaken die hen aangaan. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medeleerlingen.

Een grondwet: basisregels in de school

Duidelijke regels in de klas en in de school zijn van belang, zo weten kinderen wat er van hen verwacht wordt. Bij ons op school hebben we een **grondwet**: een set **basisregels** die is omgezet in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag. De grondwet van WIJ is te vinden in bijlage 2: [Grondwet van kindcentrum WIJ](#)

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school.

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

De **grondwet** vormt een 'kapstok' voor de **groepsregels** en **omgangsafspraken**. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke groepsregels er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. Vervolgens wordt in elke basisgroep samen met de leerlingen omgangsafspraken gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd: 'Zo doen we het in onze groep'. Kinderen zetten ook hun handtekening op deze poster, het is een contract waar ze zich allemaal aan zullen houden.

De regels en afspraken vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag. Deze regels zijn zichtbaar in de algemene ruimten en in iedere groep.

Na iedere vakantie delen wij de grondwet in de WIJzer (nieuwsbrief), zo wordt de trend gezet: 'Zo doen we het hier op school!'

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden aangeleerd. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het handhaven van regels vraagt ook iets aan gedrag van de leerkracht (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;
- leerlingen herinneren aan de regel;
- leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- met de leerlingen meelopen, of boven of beneden staan kijken op de trap;
- leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- alle leerkrachten in de basisgroepen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de basisgroep te herhalen;
- alle collega's in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Bij het overtreden van de regels

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Kinderen moeten kunnen oefenen en leren, zoals al eerder beschreven. Dus het mag soms ook even niet lukken. We zullen altijd gebruik maken van hoor en wederhoor. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen volgen consequenties die terug te vinden zijn in de pyramide van gedrag. Belangrijk is dat we altijd de volgende zaken in oog houden:

- Relatie: we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- Autonomie: We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- Competentie: We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Toezicht bij ons op school

Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op school. Wij houden op de volgende momenten toezicht:

- Op het schoolplein:
 - bij in- en uitgaan van de school;
 - Tijdens de pauze: Er zijn altijd 2 volwassenen buiten die zich verdelen over de 2 pleinen. Conflicten worden opgelost met het stappenplan van De Vreedzame School.
- Het lopen naar de gymzaal lopen we in de rij en de leerkracht loopt achteraan zodat hij/ zij overzicht kan houden.
- Bij activiteiten in de aula komen de groepen in volgorde binnen / gaan in volgorde terug. De leerkrachten houden toezicht.
- Bij de toiletten is het lastig om toezicht te houden omdat we te maken hebben met beperkt toezicht. Er is afgesproken dat per klas gelijktijdig één jongen en één meisje naar een vast toilet (jongens of meisjes toilet mogen).
- In de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen.
- Bij het naar binnen of buiten gaan via de trap, loopt iedereen achter elkaar de trap op en af via de rechterkant.

Verdere afspraken met kinderen zijn te vinden in [bijlage 3: Afspraken met leerlingen](#)

Anti Pestcoördinator

Van scholen wordt verwacht dat ze een teamlid (of meerdere teamleden) belasten met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Wij kiezen ervoor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming. Voor onze school is dat Pam Kattenburg.

Schorsing en verwijdering

Een leerling die handelt in strijd met de schoolregels en algemeen geldende normen kan worden geschorst. Hiervoor geldt een speciale procedure die u vindt op de [website van Trinamiek](#). Indien er een aanleiding is om schorsing te overwegen neemt de schoolleiding contact op met de ouders. Een besluit tot schorsing wordt genomen door het bestuur van Trinamiek. Het besluit wordt schriftelijk aan de ouders meegedeeld, waarna ouders binnen zes weken bezwaar kunnen indienen.

Leerling Tevredenheidsmeting Vensters PO

Jaarlijks wordt de leerling tevredenheidsmeting vanuit de Vensters PO afgenomen in groep 6,7 en 8. Door middel van deze vragenlijst meten WIJ het effect van de invoering van De Vreedzame School. Analyse van de resultaten vindt plaats op twee niveaus:

- Op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de groepsleerkracht de score? Komt de score overeen met de eigen indruk? Welke leerlingen zijn opvallend? Passend bij het gedachtegoed van Vreedzaam is een bespreking met de groep zelf. De groepsleerkracht vat de resultaten samen en bespreekt deze met de groep.
- Op schoolniveau zullen de resultaten worden besproken van alle groepen. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande jaren. Is er sprake van een negatieve of een positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt

dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die vorig jaar zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten.

Om de sociale veiligheid in kaart te brengen, wordt binnen de Leerlingenraad gesproken over veiligheidsonderwerpen: de leerlingen buigen zich over hoe veilig de school is en wat er moet gebeuren om de school nog veiliger te maken.

Bijlage 1: Piramide van gedag

Niveau 1; Preventief werken aan gedrag

Doel: niveau 1 concretiseren zodat we dit kunnen gaan borgen. We willen een (aangenaam) positief klimaat voor iedereen. Kijken we naar het eerste niveau, dan hebben we het over de fundamentele preventie.

	Afspraken
Goed gedrag belonen	• We maken gebruik van de methode DVS en geven complimenten/ opstekers individueel, aan de groep, ouders en elkaar als collega's. • De groep stelt groepsafspraken op die passend zijn bij DVS en groepsspecifiek zijn. De regels worden positief geformuleerd. • Iedere groep gebruikt een beloningssysteem (Classdojo) en de dagelijkse groepsbeloning is voor ieder kind te behalen. De afspraken wanneer we belonen, wat we belonen, waar we belonen en wat we met de beloning kunnen verdienen bepaalt iedere groep/kind zelf. Hierbij is het goed om ervoor te zorgen dat kinderen intrinsiek gemotiveerd raken en niet het gewenste gedrag vertonen, omdat zij beloond worden. • Het beloningssysteem wordt voor een nader te bepalen periode gebruikt.
Doelen v/d: - indiv; - groep en - school	• Nav de leerlijnen SEO, de tevredenheidsenquêtes en Vensters PO formuleert iedere leerkracht zijn doelen voor de groep. Deze slaan we op in Parnassys. • Bij individuele beloningssystemen is er eerst overleg met ib. Met een individueel systeem willen we dat kinderen tot werken komen. Maak de doelen klein en sla het beloningssysteem op in ParnasSys bij het individuele kind. • Als school werken we met de piramide van gedrag (niveau 1), borgen we zo de afspraken om ongewenst gedrag te voorkomen. We evalueren, stellen waar nodig bij en leggen vast (borgen).
Hoe spelen we in op groepsvorming & dynamica	• Het team heeft een startvergadering. Ook voor ons is het van belang te werken aan een positieve sfeer. • Iedere ochtend en middag verzamelen we als collega's in de Centrale Ruimte om 8.10 uur en 14.45 uur om de dag te openen en te sluiten. • Ook in de klas openen en sluiten we elke dag bewust met elkaar. • 's Morgens vangen we de kinderen op het plein op en aan het eind van de dag lopen we mee naar buiten. • De eerste 2 weken van het schooljaar geven we elke dag een les uit de methode De Vreedzame School. • Daarnaast maken we gebruik van De Gouden Weken.

	• In iedere klas hangen omgangsaafspraken die elke groep heeft opgesteld. • In de derde week na de zomervakantie wordt er een informatiemiddag voor ouders gehouden waar kinderen vertellen wat er het hele jaar in de groep gaat gebeuren, wat zij gaan leren. • We zetten coöperatieve werkvorm in. Ook zorgen we het hele jaar voor groepsdoorbrekend werken per unit. Dit geldt voor de middagen waarin o.a. Blink en ateliers aangeboden zullen worden. • Op dinsdag en donderdagochtend hebben we vaste inloophmomenten voor ouders. De inloop is van 8.30u - 8.45u. • De koffiemomenten houden we iedere dinsdag na een vakantie. • De kindgesprekken (gesprek tussen kind en leerkracht) houden we in de eerste 4 weken van het nieuwe schooljaar. • De ouder- en kindgesprekken volgen daarop en zullen voor de herfstvakantie plaatsvinden. • De ouderbetrokkenheid verhogen we door ouders uit te nodigen bij afsluitingen en activiteiten. • Middels de SOK vergadering en MR vergadering staan we tevens in verbinding met elkaar.
Gedrags- verwachtingen	• Omgangsaafspraken worden per groep opgesteld, passend bij methode De Vreedzame School en hangen zichtbaar in iedere groep. Zo weten leerlingen wat we van elkaar kunnen en mogen verwachten. • Het BORG document voor het team geeft aan wat we als collega's van elkaar kunnen en mogen verwachten. • De draaiboeken maken zichtbaar hoe we jaarlijks een activiteit vormgeven, binnen welke kaders en wat er van wie verwacht wordt. • In de schoolgids geven we jaarlijks aan wat men kan verwachten. • De kalender informeert over activiteiten die we als school in een schooljaar oppakken, passend bij de kernwaarden van de school. • Iedere groep heeft een hand out die bij de informatiemiddag uitgedeeld wordt. Hierin is terug te vinden wat we dat jaar kunnen verwachten in de groep. • De website en het schoolplan geven aan waar we als school voor staan en wat men kan verwachten van ons als school.
Vaste routines	• Het team verzamelt iedere dag om 8.10 uur en om 14.45 uur in De Centrale Ruimte • Om 8.20 uur en 14.15 gaat de deur open. Directeur, ib en leerkrachten staan dan bij de deur of op het plein om kinderen en ouders/ verzorgers welkom te heten en een fijne dag te wensen. Leerkrachten lopen in de ochtend en middag mee het plein op en zijn benaderbaar. • In het borgdocument voor teamleden zijn de vaste routines vastgelegd. • Voor ouders zijn de routines van de school terug te lezen in onze schoolgids, schoolkalender, hand out van de betreffende groep en de inloopochtenden.

Specifieke aandacht SEL = sociaal emotioneel leren	• We werken vanuit de methode De Vreedzame School in groep 1 t/m 8 • Ieder schooljaar nemen we tevredenheidsenquetes af. Ook nemen we 2 maal per jaar een sociogram af, om het welbevinden van de kinderen in kaart te brengen. • Vanuit de opbrengsten stelt iedere collega een plan van aanpak op. Deze is terug te vinden in Parnassys. • Verder zetten we jaarlijks een tevredenheidsspeiling van Vensters uit bij de kinderen van de groepen 6 t/m 8 om te inventariseren hoe zij school ervaren.
Pedagogisch handelen	• Wij spreken elkaar aan en staan open voor feedback. We praten dus met elkaar en niet over elkaar! (professionele cultuur) • In vergaderingen maken wij gebruik van de Consent Methode. Iedereen die aanwezig is wordt gezien en gehoord doordat we rondes houden en we zoeken gezamenlijk naar passende oplossingen die voor ons allemaal werkbaar zijn. • De gesprekscyclus staat in het teken van ontwikkeling van ik en de ander. De verslagen zijn positief geformuleerd vanuit de growth mindset.
Structuur en klasmanagement	• Wij bereiden de lessen goed voor en verzorgen doordacht, passend en buitengewoon onderwijs waarbij we gebruik maken van het Expliciete Directe Instructie Model. • We werken doelgericht en maken bewust keuzes in de opdrachten die de kinderen maken. Eenmaal per jaar is er een observatieronde door de directie. Deze lesobservaties worden met de collega besproken en opgeslagen in het persoonlijke dossier. Collega's hebben twee keer per jaar de mogelijkheid om vanaf november bij elkaar, of op een andere school, een klasbezoek te doen. • In iedere klas hebben de kinderen taken, dagtaken en/of weektaken. • In iedere groep hangt een whiteboard waarop de planning van de dag zichtbaar is en de doelen die aangeboden worden (dagplanning en doel). • Kinderen lopen bij ons in rijen naar de gymles/ zwemles met een collega achteraan de rij die overzicht houdt. • We vinden het van belang dat ieder kind werkt vanuit de intrinsieke motivatie. Dit stimuleren wij door een beloningssysteem in iedere groep te gebruiken.

Kinderen worden tactvol aangesproken op ongewenst gedrag en wanneer dit niet werkt hebben wij de afspraak dat we als team kiezen om het stappenplan in te zetten Grensoverschrijdend Gedrag

1. Stappenplan Grensoverschrijdend gedrag

Storend gedrag	Beloningssysteem instellen: 1e waarschuwing 2e waarschuwing = Keuze maken uit 2 opties. rustig binnen de eigen unit of werken in een andere unit. Tel van 1-2-3, daarna moet een kind zich herpakken of keus hebben uitgesproken. 3e waarschuwing = Ouders na schooltijd op de hoogte brengen en informeren over dit stappenplan. Dit is een gesprek tussen leerkracht en ouder. Samen kijken zij naar mogelijkheden om gedrag te verbeteren. Wanneer we ouders voor de tweede keer moeten benaderen dan gaat de IB observeren. Hebben we genoeg gedaan? Leerkracht brengt de ouder op de hoogte van de dilemma's, interventies die al gepleegd zijn en de observatie van de IB. Notitie in P. Bij de 3e benadering vragen, IB en leerkracht de ouder toestemming voor MDO omdat we als kindcentrum handelingsverlegen zijn. Wat gaan we doen? Directie wordt nu ook op de hoogte gebracht. In MDO's moeten stappen gemaakt worden. Er is zichtbaar een opschaling waarneembaar in korte periode. Wekelijks brengt leerkracht en IB verslag uit aan directie. Dagdeel uit de klas plaatsen door directie. Schorsen voor dag door directie in overleg met leerplichtambtenaar 1 dag en MDO waarbij externen worden uitgenodigd (zie BORG)
Agressief gedrag	<u>Betreft een medeleerling</u> Geen waarschuwing maar direct buiten de groep plaatsen = dagdeel in een andere unit werken. Zowel ouders als directie op de hoogte brengen na schooltijd. Na 2x MDO organiseren. <u>Betreft de leerkracht</u> Geen waarschuwing, direct contact opnemen met IB . Deze neemt contact op met directie voor overleg en plant een MDO in.
Emotionele ontlasting	Geen waarschuwing maar direct 10 a 15 minuten time out plek onder toezicht van een andere volwassene dan de leerkracht. (Niet alleen kunnen zijn of kans op weglopen? Dan bij collega neerzetten)

Bijlage 2: Grondwet van Kindcentrum WIJ

Onze grondwet luidt:

- Wij zorgen ervoor dat iedereen erbij hoort
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn
- Wij lossen conflicten samen op
- Wij helpen elkaar
- Wij dragen allemaal een steentje bij

Bijlage 3: Afspraken met leerlingen

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind er toe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
 - Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.
 - De schooldeur gaat tien minuten eerder open,
 - Kinderen wachten bij ons rustig voor de buitendeur en komen wel gelijk naar binnen.
 - De directeur / intern begeleider staat bij de deur of in de gang als deze open gaat en verwelkomt elk kind persoonlijk door hem of haar een goedemorgen te wensen.
 - De ouders worden aangekeken en gedag gezegd.
 - Ook de leerkrachten verwelkomen de kinderen op het plein
 - Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met te laatkomers.
 - Na schooltijd lopen alle leerkrachten of andere professionals mee 'naar buiten' Zij lopen achteraan de groep en gebruiken deze gelegenheid om contact te maken met ouders.
- Tevens wordt er toezicht gehouden op de gangen en het plein. De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle leerlingen en stralen dit ook uit.

Bij gymnastiek

- We lopen in een rij, samen met de leerkracht, naar de gymzaal en terug naar de school.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- We zeggen bij binnenkomst de gymleerkracht gedag
- Conflict lossen we met elkaar op.

Op de gang

- In de school zijn werkplekken waar in stilte gewerkt wordt en werkplekken waar leerlingen mogen overleggen (fluisteren)
- Bij het naar gym en zwembad gaan zijn de leerlingen stil en wandelen in de gang.
- Bij het naar binnen/buiten gaan in de pauze fluisteren de leerlingen en wandelen in de gang.
- Bij de start en afsluiting van de dag wordt er normaal gesproken en gewandeld.

Tijdens een voorstelling

- Bij een voorstelling luistert iedereen naar het optreden en heeft respect voor de personen op het podium.

Bijlage 4: Pestprotocol

Het verschil tussen plagen en pesten

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*.

Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontstaat een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan.

Pesten is van een andere orde.

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Het eerste niveau van de piramide van gedrag wordt tevens onderhouden om de voorwaarden in kaart te brengen en op orde te brengen. Zo duiden wij en kijken we middels reflectie op deze laag naar alles waar wij als professionals nog invloed op uit kunnen oefenen. Als er toch gepest wordt, grijpen we snel in.

Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op plaag situaties in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan gemakkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van de Vreedzame School in blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de mediators vragen te helpen.

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in het voorgaande is beschreven (en of het programma van De Vreedzame School (nog) wel goed wordt uitgevoerd) en/ of het niveau 1 van de Piramide van gedrag op orde is. Maar soms is er meer nodig.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name sociaal sterke leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers' maar ook de inzet van een buddy. Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA). De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen. In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind/ pester** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar een buddy aan en/ of een steungroep. Dit is een gemengde groep van zo'n 4 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.
We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij of zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.
2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.
Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om ervoor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

Van alle gesprekken worden notities gemaakt in Parnassys. Wanneer school handelingsverleggen is zal er een MDO ingepland worden om samen met externen te kijken wat de mogelijkheden zijn.

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen te leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren. Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!' Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil. In het kader van De Vreedzame School besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren.

De hiervoor beschreven oplossingsgerichte pestaanpak is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de peestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier.

Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen.

We gebruiken hierbij de vorm van herstelgesprekken. De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de 'schade' te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokken) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Uiteraard vinden er ook nu herstelgesprekken plaats bij pesten en worden de gespreksverslagen opgeslagen in Parnassys.